

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDACTIE Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg; Ds. A. van Heteren, Werkendam; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a/d Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, 's-Gravenha- ge-Scheveningen; A. Beukers, Alphen a/d Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a/d Rijn.	REDAKTIE: Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkerk. Telef. 01837 - 1357	ADMINISTRATIE: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn. Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.
---	--	---

MEDITATIE

Naamchristendom

”Ik weet uw werken, dat gij de naam hebt, dat gij leeft, en gij zijt dood”.
Openbaring 3 : 1b.

De herdenking van de reformatie is geweest. Het is goed dat we herdacht hebben. Gods grote daden in het verleden mogen we nimmer vergeten. Maar om nu te denken dat één reformatie voldoende was geweest dan gaan we toch wel fout. Reformatie is altijd weer en meer nodig.

Eens gaf de verhoogde Koning, de Heere Jezus Christus, aan Johannes op Patmos de opdracht om brieven te schrijven aan de zeven gemeenten in Klein-Azië. We weten: die brieven zijn ook bestemd voor de kerk van alle eeuwen en inzonderheid voor de kerk in de eindtijd.

In een van die brieven, namelijk de brief aan Sardes, wordt gesproken van naamchristendom. Ook in ons leven is er het gevaar dat we slechts in naam christen zijn. Dat laat Christus niet onbewogen. Met die achtergrond adresseert Christus Zijn brief aan zulken, en zegt Hij toe het genadeloon voor hen die zich bekeren.

We zouden Sardes een prachtgemeente kunnen noemen. Er was rust en vrede. En dat in tegenstelling met andere gemeentes. Daar strijd, moeiten, conflicten. Wereld en satan lieten geen moment met rust. In Sardes lieten die het afweten. Ze schenen geen vat meer te hebben op Sardes. Jongemensen zouden kunnen denken: Sardes is een ideale gemeente. Zo behoort het te zijn. Geen geharrewar, geen ruzie, geen staan tegenover elkaar. En zelfs een dienaar des Woords zou zich zulk een gemeente kunnen begeren. Elke vergadering die glad verloopt en waar artikel 43 van de kerkorde overbodig is geworden.

Echter laten we ons niet vergissen. Ozeker - dwaalleer wordt in Sardes niet gehoord. Men is rechtzinnig in de leer, en voor zover men beoordelen kan christelijk in de wandel. Schandelijke praktijken als in Thyatira worden niet gevonden. Leer en leven zijn, menselijk beoordeeld, in overeenstemming. Maar daar is het spreken van Hem Die de Bezitter is van de zeven Geesten en de zeven sterren. Hij spreekt: Ik weet. Wij menen soms ook te weten ten opzichte van een kerk of van een ander. Ons weten is echter feilbaar. Zijn weten onfeilbaar. Alle dingen zijn voor Hem openbaar; niets is er voor Hem verborgen. Hij weet hoe het in de kerk is; Hij weet hoe het in uw leven is. Hij weet hoe het in ons hart is. Voor hem Die de zeven Geesten heeft, is geen ding verborgen.

Nu zoudt u kunnen denken dat het Sardes ontbrak aan goede werken. U denkt dan verkeerd. De Koning der kerk betuigt: Ik weet uw werken. Door die werken heeft Sardes naam gemaakt. In de wijde omgeving ging een goed gerucht van de gemeente uit. Sardes staat bekend als een levende gemeente. Diep schokt ons het getuigenis van Christus. Hij getuigt van Sardes: gij hebt weliswaar de naam dat gij leeft, maar gij zijt dood. Slechts enkele leden zijn levend, maar de gemeente als geheel is dood. Sardes is dood, geestelijk dood.

Zie - dat is nu het naamchristendom, dat zijn nu naamchristenen. Ze hebben de naam dat ze levend zijn, maar ze zijn dood. Ze zijn nooit wedergeboren. Ze liggen midden in de geestelijke dood. Ieder houdt hen voor ware christenen, maar het wonder van de wedergeboorte kennen zij niet.

Daarom was het zo rustig en vredig in Sardes. Op naamchristenen komt satan en de wereld niet af. Dan laten die ongemoeid. Waar wedergeboorte is daar komt vanzelf de strijd. Satan vliegt op de levendgemaakte af met de enige bedoeling om weer dood te maken.

Zult u nu niet op de zeef van satan komen, dan moet u wel heel goed letten op wat Christus verder zegt. Hij geeft precies aan hoe het naamchristendom zich openbaart. Allereerst daarin: naamchristenen zijn niet wakende. Er is geen waakzaamheid. Ze hebben de ogen dicht. De rust beminnen zij.

Voorts: zij versterken niet het overige dat dreigt te sterven. Zij zijn tevreden met hun eigen geloof. Zij kennen geen verantwoordelijkheid voor de anderen. Of daar een buurman of een medegemeentelid geestelijk dreigt onder te gaan, laat hun koud.

Ten derde: hun werken zijn niet vol. Daarmee wordt niet bedoeld dat hun werken nog onvolkomen zijn. Hun werken zijn lege vormen. Ze komen niet op uit waar geloof. Het eigenlijke, het leven ontbreekt eraan. Sardes is nooit bediend uit de volheid van de Geest, die Christus heeft. Sardes kan het zelf. Sardes kan zelf werken. Sardes heeft de vuile bron van wanbedrijven niet leren kennen, en toen gebeden om het herscheppende werk van de Heilige Geest. Sardes' beste werken, werken die naar menselijke maatstaf gemeten prijzenswaardig zijn, zijn enkel zonde. Al wat uit het geloof niet is, is zonde.

Over Sardes wordt het strafgericht aangekondigd. Ik zal over u komen als een dief, en gij zult niet weten op welk uur Ik over u zal komen. Dus onverhoeds, onverwachts zal Christus verschijnen als Rechter. En dan is het te laat. Dan is het heden der genade voorbij, dan is er geen gelegenheid meer om zich te bekeren, dan is het voor eeuwig verloren.

Achter die bedreiging is Christus' liefde, Zijn bewogenheid. Christus konstateert niet slechts, zoals mensen dat kunnen doen: koud en onbewogen. Dat gebeurt soms. Mensen die zich inbeelden Christus gelijk te zijn. Mensen die menen het hart van een ander te kunnen doorgronden. Mensen die zeggen of denken: die en die zal wel een naamchristen zijn, die gaat naar de eeuwige verdoemenis. Christus alzo niet. Hij is de bewogen Christus. Hij komt met de bedreiging om te doen opschrikken uit de geestelijke rust. Ontwaakt, gij, die slaapt, en staat op uit de dood, laat Christus over u lichten. Hoort toch - Christus wil niet uw Rechter zijn, maar uw Zaligma-ker, uw Borg, uw Middelaar.

Hij kan vandaag komen, Hij kan vannacht komen, en wat dan? Wat dan, als Hij uw ziel van u afeist, als u sterft? Zo de boom valt, zo blijft hij liggen. Komt u nu voor het aangezicht van Hem Die de zeven Geesten heeft? En bidt u: Heerè, indien er bij mij een schadelijke weg is, leid mij op de eeuwige weg? De verhoogde Christus doet meer dan het naamchristendom ontdekken en het straf-

gericht erover aankondigen. Hij spreekt er ook van hoe het overwonnen wordt. Hij spreekt ook van het genadeloon voor hen die zich bekeren.

Bekeert u, roept de Koning van de kerk, de dode naamchristenen te Sardes toe. Hij kan en mag dat eisen. U komt toch niet aan Zijn eis? U gaat toch niet allerlei uitvluchten bedenken? Al wat wij tegenover die eis hanteren, komt op uit ons Gode-vijandig vlees. Hij kan rechtens eisen op grond van Zijn toezegging. De eis wil werpen op die toezegging. Wat u ontbreekt, schenkt Hij, zo wij het smeken.

Wie overwint, die zal bekleed worden met witte klederen. Aan overwinning gaat strijd vooraf, en strijd veronderstelt vijanden. Niet de uiterlijke, maar de innerlijke bekering geeft vijanden, plaatst in het strijdperk. Dan hebben we de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw. Het is een geestelijke strijd en een dagelijkse strijd. Een strijd die alleen gestreden kan worden in de kracht van Hem Die de zeven Geesten heeft. Alleen in Hem, door Hem meer dan overwinnaar. Daarom het toegezegde witte kleed genadeloon.

Het witte kleed, dat is het kleed dat Christus verwierf door Zijn borgtochtelijke lijden en sterven. Door dat kleed heeft een zondaar, een onrechtvaardige, een goddeloze, gerechtigheid en heiligheid. Is een zwarte zondaar voor God wit, heilig, rein.

Er is een tweede belofte: Ik zal zijn naam geenszins uitdoen uit het boek des levens. En de derde belofte is: Ik zal zijn naam belijden voor Mijn Vader en voor Zijn engelen.

Alzo drie beloften. Ze zijn het genadeloon dat gegeven wordt aan allen die zich bekeren, aan allen die in Christus' kracht strijden en overwinnen. Waarlijk - voor Gods kinderen geldt het: het lijden van deze tegenwoordige tijd weegt niet op tegen het genadeloon dat gegeven zal worden.

De brief van Sardes waarschuwt ons indringend voor naamchristendom. We kunnen de naam bij mensen hebben dat we leven, maar in werkelijkheid dood zijn. Heel onze godsdienst kan slechts vormdienst zijn. Gewis dan zal er geen kleed zijn dat ons dekt in de dag van het gericht. De levendgemaakte kent de ware dienst. Dan is er waken, strijden en overwinnen. En dan zal het genadeloon worden uitgekeerd. Zoals Hij heeft gezegd zo zal het geschieden.

Ds. v.Z.

Van de administratie

Het was erg rustig bij de administratie wat giro-overschrijvingen betreft, zodat we slechts f 4,50 kunnen verantwoorden als gift. Van nieuwe abonnees konden we 4 adressen noteren. Hartelijk dank.

We ontvingen weer een blad via de P.T.T. retour en wel het blad bestemd voor F. Meijer, Stormshoek 54, 3193 TK Hoogvliet. Wie weet het nieuwe adres van deze abonnee? Zoudt u het ons door willen geven? Bij voorbaat dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. Voor onze abonnees in Amerika. De ver-

zending van ons blad voor deze abonnees wordt verzorgd door Mr. M. Sommer, R.R.2, Ancaster, Ontario, L9G 3L1 Canada. We zijn hem daar dankbaar voor. Hij zorgt ook voor de inning van de abonnementsgelden van deze abonnees. Men kan dus aan hem betalen door middel van een cheque of hoe dan ook. Dus dat is gemakkelijk. Voor uw medewerking willen we allen hartelijk dank zeggen.

2. School voor Dundas en Hamilton. We ontvingen een zakje met dubbeltjes, naar boven afgerond een bedrag van f 10.-.

Ook ontvingen we per bank een collecte van de Chr. Geref. kerk te Zaamslag tot een bedrag van f 432,10. Voor alles hartelijk dank.

B.

Jubilerende predikanten

We lazen van drie predikanten, abonnees op ons blad, die wel eens, of meer dan eens, op een ontmoetingsdag gesproken hebben. Het zijn de predikanten G. Bouw en P. den Butter, die allebei op Urk staan, en P. Roos, die de gemeente van Utrecht-Noord dient. Deze predikanten mochten gedenken dat zij 25 jaar geleden in het ambt van dienaar des Woords werden bevestigd. We willen hen van deze plaats van harte feliciteren met het voorrecht dat de Heere hun geschonken heeft en hun toewensen, dat de Heere hen verder ambtelijk moge bekwaren en zegenen tot heil van zondaren en dat Hij hen met de hunnen moge gedenken in Zijn gunst.

B.

Sprekende plaatsen 2.

Evenals in ons land is ook in Schotland martelaren bloed gevloeid. Mannen en vrouwen hebben hun leven gegeven voor de Naam en zaak des Heeren. Men vindt in Schotland op verschillende plaatsen nog werkelijkheden die doen denken aan de tijd van de vervolging. Wie in het oude stadje Stirling komt, een plaats noordwestelijk van de Schotse hoofdstad Edinburgh, en het kerkhof betreedt, ziet standbeelden staan van bekende schotse predikers. De beelden zijn uitbeeldingen van de personen. Op zich heel duidelijk. Levensgroot. Onder elk beeld staat de naam van de predikant. Op zich doet de uitbeelding wel iets, overdenkend, wat de Heere in de persoon heeft gegeven en dat hij nog mag spreken nadat hij gestorven is. Het eerste beeld, wat men ziet is van James Guthrie. Guthrie is van 1649 tot 1661 predikant te Stirling geweest. Vanaf het kerkhof is de grote kathedraal te zien, waar Guthrie tijdens zijn verblijf te Stirling regelmatig voorging. Vóór Stirling was hij predikant te Lauder. Tweeëntwintig jaar is hij bedienaar van het Goddelijk Woord geweest. Deze James Guthrie is één van de eerste martelaren onder de regering van Charles II. Deze koning wilde in Schotland een godsdienst invoeren en opleggen, die koerste in de richting van Rome. Vele Schotten weigerden zich daaraan te onderwerpen. Er werd te Edinburgh een Nationaal Verbond met God gesloten. Dit verbond werd door velen met een handtekening bekrachtigd. Guthrie heeft dit verbond ook ondertekend. Bij die ondertekening bleef het niet. De waarheid Gods werd door hem indringend op en onder de kansel verkondigd. In augustus 1660 werd een verzoek gericht aan koning Charles. Het was mede ondertekend door 10 predikanten en twee rechtsgeleerden. Men smeekte de koning om zijn macht aan te wenden tot instandhouding van de gereformeerde godsdienst. Het schrift werd met het volgende besloten: "het is de begeerte van onze zielen, dat Uwe Majesteit gelijk moge zijn aan David, een man naar Gods hart; aan Salomo, die met een verstandig hart opgeheven werd in de wegen des Heeren; aan Josia, die een zachtmoedige geest bezat en zichzelf voor God vernederde".

De koning nam dit niet! Hij wilde niets weten van een theocratie. De tien predikanten, één van de rechtsgeleerden en James Guthrie werden gevangengezet. Tot herroepen kwam het niet. Met als gevolg, dat Guthrie gehangen zou worden. Dit zou plaats-

vinden 1 juni 1661 te Edinburgh. Toen hij dit hoorde, genoot hij rijk de vertroosting van Christus. Zijn aangezicht glansde als dat van Stefanus. Tot zijn vrouw zei hij: "ik ben gelukkiger van de Markies van Argyll. Een edelman, die enkele dagen daarvoor terechtgesteld was geworden. "De Markies", zo sprak hij, "werd onthoofd, maar ik moet gehangen worden aan een hout, zoals mijn Zaligmaker". Tijdens het laatste contact met zijn twee kleine kinderen, Sophia en William, nam hij de vierjarige William op zijn knie en zei: "Willie, de dag zal komen, wanneer ze het je voor de voeten zullen werpen, dat je vader gehangen werd. Maar schaam je daar niet voor, jongen! Het is voor een goede zaak!". Vrijdagsavonds schreef hij nog enkele brieven vanuit de gevangenis en na gegeten te hebben, sliep hij tot vier uur in de morgen. Toen stond hij op en bracht zijn tijd door in gebed. Toen het zonlicht zijn cel binnenstraalde en James Cowie, die bij hem was, hem vroeg hoe hij het maakte, antwoordde hij: "zeer goed: dit is de dag, die de Heere gemaakt heeft, laat ons op dezelfde ons verheugen en verblijd zijn". Staande op de ladder hield hij zijn laatste toespraak tot de verzamelde menigte.

Welk een woord sprak hij. "Ik oordeelde het beter te lijden dan te zondigen en daarom, ben ik hier gekomen om mijn leven deze dag af te leggen en ik dank God, dat ik niet sterf als een dwaas. Niet dat ik iets heb om in mijzelf te roemen. Ik belijd dat ik zondaar ben. Ja, één van de grootste en vuilste die een belijdenis van godsdienst heb aangenomen en één van de meest onwaardige die het Evangelie gepredikt hebben. Mijn verdorvenheden zijn sterk en vele geweest en hebben mij een zondaar gemaakt in alle dingen, zelfs in het volgen van mijn plicht. En daarom heb ik geen gerechtigheid van mijzelf, alles is vuil. Maar ik geloof dat Jezus Christus gekomen is om de zondaren zalig te maken, waarvan ik de voornaamste ben. Door het geloof in Zijn gerechtigheid en bloed heb ik barmhartigheid ontvangen en door Hem en in Hem alleen heb ik de hoop van een gezegende overwinning en zegepraal over zonde en satan, hel en dood en zal ik de wederopstanding der rechtvaardigen verkrijgen en een erfgenaam van het eeuwige leven gemaakt worden. Ik weet in Wie ik geloofd heb en dat Hij machtig is mijn pand bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag. Ik heb zaligheid gepredikt in Zijn Naam en zoals ik gepredikt heb, also geloof ik en ik beveel de rijkdommen van Zijn vrije genade en het geloof in Zijn Naam u allen aan, als de enige Weg waardoor u zalig kunt worden. Ik neem God tot Getuige voor mijn ziel dat ik dit schavot niet zou willen ruilen met het paleis of de mijter van de grootste prelaat in Brittannië. Geloofd zij God, Die genade bezeugt heeft aan zulk een ellendeling als ik ben en Zijn Zoon in mij geopenbaard heeft en mij een dienaar van het eeuwige Evangelie gemaakt heeft en dat Hij mij verwaardigd heeft temidden van veel tegenspraak van de satan en de wereld, mijn bediening te verzegelen aan de harten van niet weinigen van Zijn volk, in het bijzonder in de plaats waar ik het laatst was, ik bedoel de gemeente en de kerk van Stirling.

En ik hoop dat de Heere die gemeente opnieuw bezoeken zal met getrouwe herders. Jezus Christus is mijn Licht en mijn Leven. Mijn gerechtigheid. Mijn Sterkte en mijn Heil en al mijn begeren. Hem! O Hem! beveel ik met al de kracht van mijn ziel u aan. Zalig zijn zij die aan Hem niet geërgerd worden. Zalig zijn zij, die op Hem vertrouwen. Loof Hem o mijn ziel, van nu aan tot in eeuwigheid. Verheug u, verheug u, allen die Hem liefhebben, wees geduldigen verblijd u in de verdrukking. Zalig zijt gij en zalig zult ge zijn voor eeuwig en altoos. Eeuwigdurende gerechtigheid en eeuwige zaligheid zal uw deel zijn. Alles is uwe en gij zijt van Christus en Christus is Gods. Gedenk mijner, o Heere! Naar het welbehagen tot Uw volk. Bezoek mij met Uw heil, opdat ik aanschouwe het goede van Uw uitverkorenen, opdat ik mij verblijde met de blijdschap van Uw volk, opdat ik mij beroeme met Uw erfdeel".

Guthrie besloot zijn aangrijpende toespraak met de woorden van Simeon: "Nu laat Gij Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede naar

Uw Woord, want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien". En zijn laatste woorden waren: "Zijt Gij niet vanouds af de Heere, mijn God, mijn Heilige? Ik zal niet sterven". Welk een taal, vindt U niet! Welk een genade geeft de Heere aan de Godvrezenden in leven en steven. Hij zal hun het goede niet in nood onthouden, zelfs in niet in de dood, die in oprechtheid voor Hem leven".

Op die zaterdag 1 juni 1661 ging ook in vervulling de profetie van zijn neef William Guthrie, de man die o.m. 'des Christens Groot Interest' heeft geschreven. Hij sprak eens: "Je zult het van mij winnen, James. Want jij zult eervol sterven voor vele getuigen met een strop om je hals, maar ik zal kreunend sterven op een klein beetje stro". Of het laatste gebeurd is, is onbekend. Maar dit wel: William stierf in de eenzaamheid verbannen uit zijn kerk. Op 45-jarige leeftijd ging hij heen, maar met de rijke verzekering, dat hem de kroon der heerlijkheid wachtte. Nu zijn beide reeds eeuwen verenigd voor de troon. De gemeenschap kenkend met het Hoofd der kerk: Jezus Christus. Lofprijzend de Drieënige God!

Ds. M.C. Tanis.

Vallende bladeren

In de herfst vallen er heel wat bladeren van de bomen af. Niet alle bladeren vallen in de herfst. Er zijn er ook die voor die tijd al vallen. We denken aan het voorjaar. In de lente worden er ook al enkele bladeren van de bomen afgerukt. Die vallen er niet 'vanzelf' af. Door sterke rukwinden, tijdens een storm of een onweersbui, worden pas ontloken, frisse bladeren eraf gerukt. Hoewel de blaadjes dan nog geenszins verwelkt zijn, vallen zij toch. In de zomer gebeurt het eveneens dat er bladeren van de bomen vallen. Hoewel ze nog mooi groen zijn, hoewel er nog geen herfsttinten zijn waar te nemen, ze vallen. De oorzaak is bijvoorbeeld een hevige rukwind tijdens een onweersbui na een warme dag. In het najaar vallen verreweg de meeste bladeren af. Als het hard waait ligt te bodem onder de bomen bezaaid met bladeren. Er is niet zoveel kracht nodig om ze van de boom af te krijgen. Al minder bladeren komen er aan de bomen. Uiteindelijk valt ook het laatste blaadje. Hebt u er weleens bij stilgestaan dat die vallende bladeren ons heel wat te zeggen hebben? Er gaat een prediking van uit. De bladeren die vallen laten zien dat er niemand is die hier een blijvende stad heeft. De profeet Jesaja mag het vallende blad tot onderwijs gebruiken wanneer wij lezen in Jesaja 64:6: "En wij allen vallen af als een blad." Vallende bladeren spreken van het sterven van mensen. Bladeren die nog fris en groen, pas ontloken van de bomen worden gerukt in het voorjaar, prediken het sterven van zuigelingen en heel jonge mensen. Bladeren die in de zomertijd van de boom worden gerukt zeggen ons dat er mensen zijn die in de kracht van het leven worden weggenomen. Er is nog geen verkleuring van de bladeren. Dat wil zeggen dat de ouderdom zich nog niet liet gelden. Plotse ling trad daar de dood in. Een hartinfarct, een hersenbloeding of ongeval. Er zijn er ook die na een slopende ziekte sterven. In het najaar vallen verreweg de meeste bladeren. Enkele bladeren blijven nog iets langer aan de boom dan andere bladeren, maar uiteindelijk zijn alle bladeren gevallen. Dit tekent ons dat oude mensen sterven. Het verkleuren van de bladeren wijst op het minder worden van de vermogens. Het naderende einde kondigt zich al duidelijker aan. Heel wat mensen worden ouder dan 70 jaar, ook zijn er die de 80 jaren overschrijden, een enkeling wordt iets ouder dan 100 jaar. Maar van allen geldt het uiteindelijk: Hij, zij stierf. Het wordt vervuld: "En wij allen vallen af als een blad". Er staat: "Allen". Hoe verschillend de bladeren ook zijn, ze vallen af. De ene boomsoort is wat eerder zijn blad kwijt dan de andere soort, maar uiteindelijk zijn alle loofbomen kaal. Het grote blad van de kastanje is gevallen, ook het kleinere blad van de populier zit niet meer aan de boom.

Zo zullen alle mensen sterven, tenzij dat zij de dag van de wederkomst van Christus zouden meemaken. Jong en oud, hoogge-

plaatst en laaggeplaatst, meester en knecht, koning en onderdaan, wereldling en kerkmens, heidenen en christenen, joden en mohammedanen, zij vallen allen af als een blad. Het sterven kan plotseling komen, het kan ook plaatsvinden na een lang en slopend ziekteproces. Het staat vast dat het voor een ieder van ons komt. Het wordt weleens zo gezegd: Er is niets onzekerder dan het leven en niets zekerder dan de dood. Al mogen wij het meemaken dat er kleinkinderen of zelfs achterkleinkinderen geboren worden, toch komt die tijd van sterven. Wat is de mens van nature toch dwaas. Hij leeft en denkt alsof hij hier een blijvende stad heeft. Alleen genade doet op de juiste wijze zien dat wij hier geen blijvende stad hebben. Genade maakt tot vreemdeling op aarde. Genade doet rekenen met de kortstondigheid van dit leven. Waar het Gode behaagt een wijs hart te geven worden de dagen geteld, wordt geleefd bij tijden, bij de prediking die er uitgaat van vallende bladeren. Hebt u de sprake die er van de vallende bladeren uitgaat verstaan? Misschien zijn er lezers die tegenwerpen dat het zo somber is waarover geschreven wordt. Ons antwoord aan hen is dat het de sombere, ja zondige werkelijkheid is. Het is de werkelijkheid dat we eenmaal alles moeten verlaten op deze aarde. Onze bezittingen, ons huis, het ambt dat bekleed mag worden. Al wilt u niet als een blad vallen, het zal toch moeten. Het moment van sterven zal toch aanbreken. Het moment van verantwoording kan niemand ontlopen. Vallende bladeren spreken niet alleen van vergankelijkheid, zij spreken ook van schuld, van onreinheid. Er staat immers in Jesaja 64 : 6: "En wij allen vallen af als een blad, en onze misdaden voeren ons henen weg als een wind." Het vallende blad zeg dat wij misdadigers, wetsovertreders, zondaars zijn. De oorzaak van het sterven ligt in het paradijs. Wij staan van onszelf te veel stil bij de tweede oorzaken van het sterven. De eerste oorzaak is het eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads. Het verstandelijk weten van deze zaak is tekort. Het komt aan op de beleving door de Heilige Geest. Het komt aan op de belijdenis van onreinheid, zondigheid en wegwerpelijkeheid. Mag u het door ontdekkende genade belijden en beleven? Zulken hebben nodig te mogen zien dat Christus wilde afvallen als een blad, wilde sterven en ook daadwerkelijk gestorven is, opdat gevallenen opgericht zouden worden, naar het welbehagen Gods. Christus heeft Zich laten rekenen als een wetsovertreder, als een zondaar in plaats van Zijn volk. De volmaakt Reine als een onreine gerekend. In die weg heeft Hij reiniging verworven voor onreinen. Wat hebben vallende bladeren Gods kinderen veel te zeggen. Ze spreken van zonde en schuld, van broosheid, vergankelijkheid en sterfelijkheid. Soms mag iets beleefd worden van de begeerte ontbonden te zijn en met Christus te zijn. Niet omdat men het leven moe is, maar omdat men de zonde zo moe is. In de beoefening van de vreze Gods mag het soms gebeden worden: Wanneer mag ik vallen, wanneer mag ik sterven? Want van sterven wordt Gods kind beter. Het sterven is een doorgang tot het eeuwige leven. Dan de strijd te boven en eeuwig God loven.

Ds. A. van Heteren, Werkendam.

Het gebed als ademtocht 1.

*Maar de HEER' zal uitkomst geven
Hij, Die 's daags Zijn gunst gebiedt.
'k Zal in dit vertrouwen leven,
En dat melden in mijn lied.*

Zie, dit is nu wat het gebed in de derde plaats Gode aangenaam maakt; waarom het van God verhoord wordt. Daarom spreekt de onderwijzer: dat wij deze vaste grond hebben, dat niettegenstaande wij zulks onwaardig zijn, Hij om des Heeren Christus wil ons gebed zeker wil verhoren, gelijk Hij ons in Zijn Woord beloofd heeft. Meer dan waar ook wordt Christus hier aanbevolen als de grote pleitgrond, die nooit zijn uitwerking mist. Maar als ik Hem niet ken.....? Zink neer in uw nood, weiger naar rechts of links te zien; ook al is het, dat het boven u bliksemt, sla uw

ogen opwaarts. U zult ervaren, dat Hij u reeds lang kent; dat Zijn voorbede het juist mogelijk maakt, dat u Hem vindt en vrede in Gods oog, van die God, Die u verhoort ten dage van uw roepen.

Zo kan dan ons gebed Gode niet aangenaam zijn, indien we God niet houden voor wat Hij is: de Ja en de Amen, de Getrouwe en Waarachtige, "Die tot God komt, moet geloven, dat Hij is, en een Beloner is dergenen, die Hem zoeken" (Hebr. 11 : 6). Wij zullen tot Hem gaan in het geloof, niet twijfelende (Jak. 1 : 6). Wie twijfelt is gelijk aan een baar der zee. Daarom zegt ook Johannes: "En indien wij weten, dat Hij ons verhoort, wat wij ook bidden, zo weten wij, dat wij de bedden verkrijgen, die wij van Hem gebeden hebben" (1 Joh. 5 : 15). In het licht van dit alles wordt het duidelijk, hoeveel gebeden eigenlijk geen gebeden zijn. Alles wat we noemden uit het Woord wijst immers heen naar het vaste vertrouwen, dat God hoort om Christus wil. Doch dit vertrouwend naderen in Christus kan er alleen maar zijn als we in Zijn Geest iets begeren. Als we uit zuiver eigenbelang iets willen hebben, zullen we als het ware Christus niet mee krijgen tot de troon Gods. Zo hangt hier het één met het ander samen.

Het zal vanzelf om zaken moeten gaan, die tot Gods eer zijn en tot ons eeuwig en tijdelijk heil. Daarom zal dit gebed in de Naam van Christus dan ook ten opzichte van tijdelijke zaken zeer vaak eindigen met: "Niet mijn wil, maar Uw wil geschiede", om de eenvoudige reden, dat wij niet kunnen beoordelen, wat uiteindelijk tot ons heil is. Dat neemt echter niets weg van de vaste grond, dat God ons verhoren wil. Hier wordt niet gerekend, maar de weg op de Heere gewenteld, gelijk een klein kind blindelings op vader of moeder vertrouwt. En juist in het besef het geheel onwaardig te zijn, is er dat vertrouwen, waar de ziel alles laat aankomen op Christus. Juist in de diepste kennis van onze onwaardigheid krijgen we de grootste vrijmoedigheid in Christus.

Dat wordt echter alleen maar praktijk voor ons hart, als we goed leerden onderscheiden tussen Wet en Evangelie, en daarbij van onder de Wet onder de genade gebracht zijn. Dan verstaan we, dat het nooit meer is dergenen, die loopt en werkt en zijn paadje tot God schoon veegt, maar alleen des ontfermenden Gods. Zo is de Wet niet meer tot afschrikken, want zij is vervuld in Christus, en in Hem mogen we naderen. O, wat ligt hierin een rijkdom! Zoek toch deze Christus als Borg en Voorspraak. Hoor eens: "Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Al wat gij de Vader zult bidden in Mijn Naam, dat zal Hij u geven" (Joh. 16 : 23). Daarom belijden allen, die Hem kennen: "In Wie wij hebben de vrijmoedigheid en de toegang met vertrouwen, door het geloof aan Hem" (Ef. 3 : 12). En daarin hebben we het Woord ook verder mee. Mattheüs 7 : 8: "Want een iegelijk, die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, die zal opengedaan worden." In hun hart klinkt het daarom ook van 's Heeren wege: "Zoek door gebeën met ernst Mijn aangezicht." En zijn antwoorden: "Dat wil, dat zal ik doen; ik zoek de zegen alleen bij U, o Bron van troost en licht."

Dat is het aanroepen van God in de Naam van Jezus. Dus de vaste grond hebben, dat Hij ons gebed, niettegenstaande wij zulks onwaardig zijn, om des Heeren Christus wil zeker wil verhoren, gelijk Hij ons in Zijn Woord beloofd heeft. Nu ontmoeten we echter in het geestelijke leven niet altijd dat volle kinderleven, en dus ook niet altijd dat tere kindergebed. Vaak is het een aanroepen van God, slechts van verre ziende op Christus, zoals we reeds eerder opmerkten. Daarom willen we nog wat nader hierop ingaan, en wel naar aanleiding van het woord van de Heere Jezus: "Tot nog toe hebt gij niet gebeden in Mijn Naam; bidt en gij zult ontvangen, opdat uw blijdschap vervuld zij."

Het is dus duidelijk. Voordat de Heere Christus ten hemel gevaren was en Zijn Geest had uitgestort, hadden Zijn discipelen niet gebeden in Zijn Naam. Dat wil niet zeggen, dat zij niet op genade pleit hadden als zij naderden tot God. Ja, dat wel, net zo goed als alle heiligen van alle eeuwen. Doch zij hadden voordien niet zó in het volbrachte werk van

Christus en in Zijn Naam en voorbede de toegang gekend tot Gods Vaderhart als nu. Nu kan de Geest, de Trooster, met het volbrachte werk en de volle vrucht daarvan, indalen in hun hart en hen kinderlijk doen toegaan tot hun lieve Vader in de hemel. Want Christus is het, Die de Vader in al Zijn rijkdom verklaard heeft. Welnu, dat is de rijkdom der nieuwe bedeling. Maar daar moeten we ingezet worden door de Pinkstergeest.

Nu zijn in het gebedsleven van Gods kinderen drie stadia te onderscheiden, overeenkomstig hun levensstand. Het eerste stadium is, dat de ziel oog krijgt voor Christus en bij ogenblikken tot Hem de toevlucht neemt en daarin ook vrijmoedigheid krijgt om tot God te naderen. Maar daar zal de Vadersnaam niet op de lippen komen, hoewel in die ogenblikken wel iets van de gunst van God ervaren wordt en er ook vertrouwen is, dat Hij verhoort. In dit stadium is er echter geen vaste rust en kinderlijke toegang met vertrouwen als blijvende levenshouding. Ook zit de ziel met veel wettische gedachten. Daarom is nodig, dat het leven verloren wordt, dat de ziel een goddeloze voor God worde, opdat Christus haar gerechtigheid worde. Dan krijgt ze haar Borg ook als haar Voorbidder.

Nu wordt vaster en voller in de Naam van Jezus genaderd tot God, en Gods Vaderlijke gunst wordt daarin geloofd en ervaren. Maar toch blijft het aangezicht des Vaders als het ware nog wat achteraf. De ziel blijft meer bij haar Borgen Middelaar staan, in het schuilen achter Zijn Middelaarswerk en voorbede. Hier nu blijven vele zielen hangen. Ze zijn verlost van schuld en vloek, en ervaren vrede met hun Maker, doch directe omgang van het kind met zijn Vader vindt u toch niet bij hen. Zij naderen in de Naam van Jezus. Het is rijk, maar toch is de rijkdom der nieuwe bedeling hiermee niet uitgeput. Daar is meerdere heerlijkheid. Daarom heeft de Heere Jezus gewezen met deze woorden: "In die dag zult gij in Mijn Naam bidden; en Ik zeg u niet, dat Ik de Vader voor u bidden zal; want de Vader Zelf heeft u lief, dewijl gij Mij liefgehad hebt, en hebt geloofd, dat Ik van God ben uitgegaan" (Joh. 16 : 26, 27).

Daar wordt eerst gezegd, dat de discipelen naderen zullen tot God in de Naam van Christus. Maar dan vervolgens, dat dit naderen toch het karakter zal dragen van een rechtstreeks naderen tot de Vader. Want daarvoor is de vrijheid geschonken, aangezien de Vader Zelf de discipelen liefheeft, dewijl zij Christus liefgehad hebben. Het is dus anders dan voordat de Trooster gekomen was. Toen ging Christus in om voor de Zijnen het woord te doen, en zij zagen op Hem: "Ik zal de Vader bidden, en Hij zal u een andere Trooster geven." Nu de Trooster gekomen is, Die Christus in hen verheerlijkt behoeven ze niet Christus te laten spreken, terwijl zij achter Hem schuilen voor het aangezicht van God de Vader, maar mogen zij zelf als kind tot hun drieënige God gaan als hun lieve Vader. Daartoe geeft de Trooster vrijheid. Ze mogen met God als hun Vader omgaan. Het gaat niet buiten Christus om; het is in Zijn Naam, maar ze spreken nochtans rechtstreeks met hun Vader.

Dit is een rijke weldaad, waarin we, met de drieënige God verzoend, in Hem onze getrouwe en lieve Vader ontmoeten en kennen. Daarin, in die omgang met God als onze Vader, wordt ook Christus verheerlijkt, want Hij zoekt niet Zijn eer, maar de eer Zijns Vaders. En ook de Geest, want Hij verheerlijkt de Vader en de Zoon, en wordt daarom Zelf ook op het hoogst in dit kinderleven verheerlijkt als de Geest der belofte, Die het onderpand is van de erfenis, Die doet roepen: "Abba, Vader", in Wie de Vader en de Zoon woning bij ons maken, Die niet maar bij ons, maar in ons is, en in ons woont als Zijn tempel.

Deze omgang met de drieënige God als onze Vader moge nog door een voorbeeld verduidelijkt worden. Daar is een ongenaakbare vorst. Niemand durft tot hem te naderen. Maar hij heeft een zoon, die toegang tot hem heeft, die weet altijd zijn hart te vermurwen en tot liefde te stemmen. Nu neemt die zoon een onderdaan, die zelf niet kan noch durft

naderen, mee. Die onderdaan durft zelf niet te spreken; die zoon doet echter het woord en zie, het wonder gebeurt: des konings hart wordt geneigd. Nu mag in het vervolg die onderdaan naderen, maar die zoon staat er bij. Echter, die onderdaan mag dan zelf spreken met de koning. En dat wordt steeds vertrouwelijker, hoewel de afstand van eerbied blijft.

Net als een kind dat meegenomen wordt naar een hoge dame, en nu zegt die moeder: zeg het zelf maar. En de aanwezigheid van de moeder geeft vertrouwen aan het kind. Eerst nog wat aarzelend, maar dan steeds vrijer, want..... moeder staat er bij. Zo wordt het rijkst onze levenservaring: dat wij deze vaste grond hebben, dat God ons gebed, niettegenstaande wij zulks onwaardig zijn, om des Heeren Christus wil zeker wil verhoren, gelijk Hij ons in Zijn Woord beloofd heeft.

In dit licht moeten we ook de vraag zien, of er onverhoorde gebeden zijn. Als men in het abstracte hierover gaat redeneren, komt men tot allerlei puzzels. Maar het gaat om de praktijk. En dan moet allereerst dit gezegd worden, dat de ware gelovige in zijn gelovig gebed zich geheel op zijn God verlaat in al zijn nood en ellende. Net zoals zich een klein kind geheel op vader of moeder verlaat. Daar zit dus vanzelf in opgesloten het vertrouwen der verhoring. Daar kan geen twijfel vat hebben. Daarom zullen we moeten onderzoeken of we dat bidden ook kennen en hebben we te smeken om de Geest der genade en der gebden.

Hoort en verhoort nu God zulk een gebed immer? Niet altijd zoals de bidder het zich voorstelt. Maar God ziet niet maar een klein stukje van onze levensweg, doch de gehele weg. En God heeft niet het tijdelijke leven alleen op het oog, maar het eeuwig welzijn, waarin het tijdelijke leven zit opgesloten.

Daarom verhoort God de bede ongetwijfeld, maar vaak anders, d.w.z. veel rijker en beter dan de bidder dacht en bedoelde. Bovendien stelt de Heere de verhoring vaak uit, opdat de Zijnen gelouterd worden en rijker zegen zullen ontvangen. Maria en Martha stuurden b.v. een boodschap: "Die Gij liefhebt is krank." Maar de Heere Jezus wacht met komen totdat Lazarus gestorven is. Is Maria's en Martha's bede niet verhoord? Zij meenden het. Echter wees de uitkomst wel iets anders uit. Zo staat het in het algemeen met de verhoring der gebeden. Welk een gezegend leven is dan dat kinderleven:

Hij is nabij de ziel, die tot Hem zucht;
Hij troost het hart, dat schreiend tot Hem vlucht;
Dat ongeveinsd, in 't midden der ellenden,
Zich naar Gods troon met zijn gebeên blijft wenden;
Hij geeft de wens van allen, die Hem vrezen;
Hun bede heeft Hij nimmer afgewezen.

Zo schrijft ds. J. van Slidrecht in zijn werk *Uw enige troost*, deel 6, bladzijde 38-43.

B.

De Nadere Reformatie in Utrecht ten tijde van Voetius

De Nadere Reformatie was een belangrijke beweging in de kerk van ons land. Er is al veel over geschreven en nog steeds zien boeken het licht waarin daarover wordt gehandeld. Onder bovenstaande titel verscheen er enkele maanden geleden een boek van F.A. van Lieburg, waaraan we een afzonderlijk artikel willen wijden. Het is uitgegeven door Uitgeverij Lindenberg Boeken & Muziek, postbus 4209, 3006 AE Rotterdam.

De ondertitel van het boek is: Sporen in de gereformeerde kerkeraadsacta. Het boek is ontstaan in het kader van de geschiedenisstudie van de schrijver aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Lindenberg deed de schrijver het gewaardeerde aanbod om deze scriptie uit te geven. Aanleiding daartoe was de 40ste verjaardag van zijn boekhandel en de 400ste van Voetius., de bekende hoogleraar aan de Universiteit van Utrecht. Het boek telt 172 bladzijden en kost gebonden f 34,90.

We willen eerst in het kort de inhoud van het

boek weergegeven. Na de *inleiding* komen er drie hoofdstukken en wel: 1. De reformatie der zeden, 2. De kerkelijke tucht, 3. Het Labadisme. Daarop volgen een *slotbeschouwing* en allerlei nuttige aanhangsels, zoals een register van personen enz.

De *inleiding* geeft ons veel informatie. We nemen daar een en ander uit over:

"In de zeventiende eeuw waren er in Nederland gereformeerden die zich wel en niet met hun kerk verbonden voelden. Enerzijds geloofden zij dat deze kerk, zoals die met de Reformatie en de opstand tegen Spanje vorm gekregen had, de enige ware religie vertegenwoordigde, en dat de leer van Calvijn, zoals de Synode van Dodrecht die bekrachtigd had, haar enige ware grondslag was. Anderzijds waren zij er echter van overtuigd geraakt dat diezelfde gereformeerde kerk aan iets wezenlijks mank ging, al had het gebrek zich pas in de loop van haar bestaan gemanifesteerd. .

(...) Zij (de gereformeerden) hadden geen bezwaar tegen leer of belijdenis, maar vonden de levenswandel van hun medelidmaten er niet mee in overeenstemming. De critici lieten niet na wat men van hen vragen zou: de hand in eigen boezem te steken. Gewetensvol onderzochten zij of zij zelf de kenmerken van het ware geloof wel vertoonden, waardoor hun bezorgheid over de kerkelijke praktijk een piëtistische ondertoon kreeg. Terwijl de gereformeerde predikanten in de regel niet verder gingen dan enige dogmatische kennis en uiterlijk onbesproken gedrag te verlangen, werd hier de eis opgevoerd dat de levenswandel moest voortkomen uit een innerlijk beleefd geloof, te verkrijgen door persoonlijke bekering.

De zeventiende-eeuwers die zo dachten konden zich moeilijk echt thuis voelen in die brede gereformeerde volkskerk. Stonden zij om zo te zeggen niet voor het doopvont naast ouders die weinig van een opvoeding in de leer der godzaligheid deden verwachten, dan zaten zij wel enkele keren per jaar aan de Avondmaalstafel temidden van christenen die een dag tevoren nog op de kermis waren geweest en 's middags nog naar de kroeg zouden gaan. Maar idealisten als de vroomheidsstrevers vanzelf al waren, hadden zij een profetische hoop ontwikkeld op algemene verbetering van de kerk. De Tien Geboden des Heeren en de calvinistische leer en zede zouden het leven van de lidmaten en eigenlijk van de gehele maatschappij moeten gaan doordringen. De gereformeerde kerk was gereformeerd: in de zestiende eeuw, door de Reformatie van Calvijn. Zij diende nu, in de zeventiende eeuw, door een *nadere reformatie* verder gereformeerd te worden". In aansluiting hiermee zegt Van Lieburg op blz. 10, dat we de aanhangers van dit reformatiestreven niet meer kunnen ondervragen over hetgeen hen bezig hield, maar moeten we afgaan op de sporen die zij hebben nagelaten. We hebben werken van hen die ons terug kunnen brengen in het leven en denken van zeventiende-eeuwse gereformeerden.

Van Lieburg wijst er op blz. 11 op, dat we kerkelijke acta hebben die een aanvulling betekenen op de bronnen die gewoonlijk ter reconstructie van de onderhavige kerkhistorische stroming worden benut.

In Utrecht waren er in de dagen van Voetius verschillende predikanten van de "nadere reformatie". Deze concentratie van leidinggevende vertegenwoordigers van de "nadere reformatie" in één gemeente is het die in feite het uitgangspunt vormt voor het empirische onderzoek van Van Lieburg naar deze beweging.

Het onderwerp voor zijn studie kon hij gemakkelijk afbakenen: sporen van de "nadere reformatie" in de Utrechtse kerkeraadsacta uit de tijd van Voetius, afgerond op de halve eeuw van 1630 tot 1680.

We geven weer het woord aan Van Lieburg: "Uiteindelijk werden de verzamelde gegevens gegroepeerd rondom drie thema's, die elk in een hoofdstuk worden beschreven.

In hoofdstuk I staat een aantal zogenaamde reformatieteksten centraal, door de kerkeeraad van tijd tot tijd opgesteld tussen 1658 en 1674. Aan de hand hiervan, alsmede van allerlei losse gegevens uit de acta in deze periode, wordt ingegaan op de verschillende

middelen waarvan voor zedelijke verbetering van de gemeente en de samenleving naar calvinistisch model gebruik werd gemaakt. In kerkelijk verband waren dat met name de prediking, het huisbezoek en het godsdienstonderwijs, terwijl de daarnaast verlangde medewerking van de overheid besproken wordt met betrekking tot enkele requesten aan het stadsbestuur en de wetgeving op het openbare gedrag.

Voor één reformatiemiddel vormen de kerkeraadsacta de meest geëigende informatiebron: de kerkelijke tucht. Van de uitoefening hiervan geven we in hoofdstuk II een close-up voor het decennium van 1650 tot en met 1659, waarin de toenemende invloed van "nader-reformatorische" predikanten zichtbaar wordt. (....)

In hoofdstuk III komen de grenzen van de "nadere reformatie" zelf in zicht. Rond 1670 maakte het charismatische optreden van Jean de Labadie de spanning tussen kerkelijke ideaal en werkelijkheid voor velen groter, en niet het minste Utrechtse gemeentelid gaf de hoop op reformatie zelfs geheel op door zich van de kerk af te scheiden. De acta informeren ons echter ook over een actief groepje gereformeerden dat bij de kerkeeraad bleef aandringen op reformatie door rigoureuze tuchttoefening. Maar de beperkte haalbaarheid hiervan tekende zich ook binnen de consistorie steeds scherper af". (....)

We hebben met grote aandacht dit belangrijke boek van deze jonge onderzoeker gelezen. Het boek heeft ons veel te zeggen. Er is in Utrecht veel gedaan om tot een "nadere reformatie" te komen. De uitkomst was teleurstellend. In andere plaatsen zal het niet beter zijn gegaan, voorzover daar ook pogingen tot "nadere reformatie" zijn beproefd. In de eeuwen na die tijd is het er niet beter op geworden.

B.

Wat moet een dominee in de fabriek?

Dit is de titel van een brochure, signaal nr. 4, van Deputaten Kerk en Bedrijfsleven, zij telt 28 pagina's. Zij bevat verschillende illustraties. De prijs is f 2,50. Het boekje kan worden besteld bij de deputaten: Postbus 453, 3900 AL Veenendaal. De deputaten vroegen de brochure in ons blad te willen recenseren.

Dat is een moeilijke opgave. Ook na lezing van de brochure kunnen we geen antwoord geven op de vraag die hier gesteld wordt. We willen echter trachten onze lezers enigszins in te lichten. Daarom nemen we eerst het *Woord vooraf* van de deputaten over. Het luidt als volgt:

"De wereld van het betaalde werk blijft in beweging. Of de economie nu aantrekt of inzakt, er zijn altijd gevolgen voor het werk en de mensen die dat werk verrichten. Bovendien kent de industriële samenleving waarin wij leven allerhande vernieuwingen. En met de grote woorden van economie en techniek, zoals technologie, informatiestromen, flexibiliteit, chip, werkgelegenheid en vele andere zijn we langzamerhand allemaal vertrouwd geraakt. Dat vertrouwd geraakt zijn met bepaalde begrippen betekent overigens nog niet dat we de gevolgen van dit alles kunnen overzien.

Er komt zodoende nogal wat op ons af en er gebeurt veel met ons, ons werk en het bedrijf waar we werken. Vaak gebeurt dat zonder dat we voldoende vooraf en achteraf geïnformeerd worden of zijn, en dat geeft dan verwarring bij onszelf. Destijds is het deputaatschap *Kerk en Bedrijfsleven* in het leven geroepen om zich te bezinnen op vragen en consequenties van het kerk- en christen-zijn in een industriële samenleving. Deputaten hebben het altijd van groot belang gevonden dat er een industriepredikant van onze kerken in Rozenburg werkte. Immers in de industrie daar vinden vaak als eerste allerlei ontwikkelingen plaats, die verstrekkende gevolgen kunnen hebben voor heel onze samenleving. Via de industriepredikant is die informatie er uit de eerste hand.

In de instructie van deputaten staat dat ook de kerken aan deze problematiek aandacht moeten geven. De resultaten van de bezinning van deputaten kunnen de kerken daar-

bij van dienst zijn. Het leek deputaten daarom een goede gedachte om aan drs. W.C. Moerdijk, nu hij sinds 1987 zijn werkzaamheden als industriepredikant heeft beëindigd, te vragen iets van zijn ervaringen op schrift te stellen. De bekendheid met het werk kan zo toenemen en het belang van dat werk wordt op deze wijze weer beklemtoond. Drs. W.C. Moerdijk heeft deze taak graag op zich genomen en heeft dit uitgewerkt aan de hand van de vragen die hem in zijn negenjarige arbeid in het industriepastoraat het meeste zijn gesteld. Het is duidelijk dat zijn antwoorden gedragen worden door wat hij zelf aan ervaring in dit werk heeft opgedaan. Hij heeft zijn werk gedaan in de concrete situatie van het Rijnmondgebied in de periode 1978-1987. Tegen die achtergrond moet dit signaal gelezen worden. Tegelijk is de situatie weer niet zo specifiek dat er geen herkenbaar beeld van wat het concrete werk van industriepastoraat inhoudt door zou kunnen worden gevormd.

Daarom bieden deputaten dit signaal aan als mogelijkheid om vertrouwder te raken met dit stuk kerkewerk en als handreiking tot gesprek over wat ons in de christelijke gemeente allen raakt en dient bezig te houden vanuit de roeping van onze He(e)re Jezus Christus."

Tot zover de deputaten. Drs. Moerdijk beantwoordt 17 vragen die we volledigheidshalve opnemen:

1. Waarom is men eigenlijk met het industriepastoraat begonnen?
2. Is het industriepastoraat nu geen evangelisatiewerk meer?
3. Welke pastorale en diakonale aspecten zijn er aan het werk?
4. Richt dit werk zich uitsluitend op de industrie?
5. Licht er wel een taak voor de kerk om zich met de arbeidswereld bezig te houden?
6. Wat doet een industriepredikant nu eigenlijk?
7. Hoe wordt contact gelegd met het bedrijfsleven?
8. Wat wordt door deze contacten bereikt?
9. Wordt vanuit het bedrijfsleven wel eens contact met de industriepredikant gezocht?
10. Wat is bij het werken in de fabriek vooral opgevallen?
11. Hoe is het werken in ploegendienst ervaren?
12. Wat kon u doen bij stakingen en andere spanningen, zoals bij bedrijfssluitingen en reorganisaties?
13. Hoe zou het komen dat we in de kerk zo weinig mensen tegenkomen die werkloos zijn?
14. Kan er vanuit de kerken dan niets aan het werkloosheidsprobleem worden gedaan?
15. Hoe komen de ervaringen van het industriepastoraat bij de kerken terecht?
16. Bestaat hiervoor in de kerken veel belangstelling?
17. Wat zijn de resultaten van het industriepastoraat?

De schrijver van het boekje lijkt zelf wel een beetje verlegen te zitten met de vraag wat een dominee in de fabriek moet. Hij schrijft b.v. zelf op bladzijde 7 in zijn antwoord op vraag 3: "Deze drie aspecten tezamen: het missionaire, pastorale en diakonale, maken het industriepastoraat tot een geheel eigen manier van werken in de kerk, gericht op de specifieke wereld van de arbeid. Daarom is dit werk, dat aanvankelijk onder evangelisatiedeputaten behoorde, al vrij snel terechtgekomen bij de sectie Kerk en Bedrijfsleven van deputaten ADMA."

In het boekje hebben we weinig of niets gemerkt van het pastorale aspect. Dat richt zich toch op de gemeente en niet op mensen die in de industrie of waar ook werken. Het formulier voor de bevestiging van dienaren des Woords zegt ons wat de roeping is van een herder en leraar der gemeenten. Een industriepredikant lijkt wel wat op een vertegenwoordiger van een vakbond. Dat een predikant geestelijk werkzaam moet zijn merken we hier niet.

Het lijkt ons toe dat bezinning wel van groot belang is.

B.

Voor de jeugd

Nehemia 85

"En des anderen daags verzamelden zich de hoofden der vaderen des gansen volks, de priesters en de levieten tot Ezra, den schriftgeleerde, en dat om verstand te bekomen in de woorden der wet."

En zij vonden in de wet geschreven, dat de HEERE door de mond van Mozes geboden had, dat de kinderen Israëls in loofhutten zouden wonen op het feest in de zevende maand; . . ."

Neh. 8 : 14 v.v.

Beste jongelui!

We zijn al weer een maand ouder geworden, sinds we een artikel schreven over het bekende boek Nehemia. Ik hoop althans dat het inmiddels onder ons bekendheid heeft gekregen. En zo niet, dat het dan toch nog zal komen. Want alles wat daarin staat, is tot onze lering beschreven.

We hoorden reeds dat het volk één dag uit het wetboek was onderwezen. Wat is nu één dag? Denk er eens aan hoeveel dagen God in ons leven al arbeid heeft laten besteden aan het heil van onze onsterfelijke ziel?

Toen de hoofden des volks, de leidslieden dus, naar huis gingen, zagen zij hun verantwoordelijkheid, en tegelijkertijd hun te kort, ten opzichte van het volk, waar zij de hoofden van waren. Op zichzelf is dat een voorrecht wanneer men zijn verantwoordelijkheid gevoelt en zijn tekort ziet. Dit geldt natuurlijk allereerst de leidslieden van het volk. Ik denk hierbij aan overheidspersonen. Daar behoort in dit verband niet zo veel van gezegd te worden. Niet, dat er niets van gezegd zou kunnen worden, integendeel. Want de overheid, helaas! leeft zonder God en Zijn gebod. Men leeft naar het goedunken van eigen hart. En dat is zonder meer boos!

Doch ik denk ook aan de kerkelijke leidslieden. Wat hebben die ook een verantwoordelijkheid ten opzichte van het kerkpubliek. Ik schrijf het maar zo algemeen en breed mogelijk, in de hoop dat al degenen die het betreft er door getroffen zullen worden. Van de kerkelijke leidslieden, kom ik nog wat dichterbij huis, en dan denk ik aan de gezinshoofden: vaders en moeders. Want ten opzichte van de kinderen hebben zij de eerste verantwoordelijkheid. Zij moeten hun kinderen onderwijzen in al die dingen die in het Woord van God geschreven staan. Ik denk, wanneer mijn lezers zichzelf af gaan vragen of zij hun geloften, eenmaal bij het dopen van hun kind afgelegd, zijn nagekomen, er wel niemand zal zijn, die zichzelf voor God een "voldoende" geven kan. Denk er maar eens over na.

De hoofden van het volk van Israël zagen dus hun tekort. En zij maakten niet de slotsom, in die zin, dat zij zeiden: Wij zijn maar mensen. Je kunt van ons alles niet vragen. Niemand kan aan de eisen voldoen, waaraan hij zou moeten voldoen. Men reikt zichzelf dan meer een brevet van onvermogen uit, en denkt daarmee voor God wel klaar te zijn. Dit is natuurlijk een noodlottige vergissing. Want voor God ben je nooit klaar. Dat beseften die hoofden, de priesters en de levieten. En daarom gingen zij de andere dag naar Ezra, de schriftgeleerde om nader onderwezen te worden in de wetten van God. Zij waren leergierig. Dat is iets anders dan geldgierig. Dat laatste komt méér voor. We mogen nszelf wel afvragen wat bij ons de boventoon voert: Leergierigheid of de geldgierigheid? En als het over leergierigheid gaat, bedoel ik daarmee de leergierigheid ten opzichte van geestelijke zaken. Want leergierigheid ten opzichte van natuurlijke zaken, is er nog wel.

Op zichzelf is dat natuurlijk niet verkeerd. Want we moeten dóór het leven. En dan moet je nu eenmaal veel weten tegenwoordig, om op een behoorlijke manier door dit leven te komen. Zonder leren breng je het meestal niet ver. Dat is een algemeen geldende regel, uitzonderingen daargelaten.

Doch vergeet niet, we moeten ook een keer uit het leven. En dan kan de knapste professor in natuurlijke zaken, met al zijn geleerd-

heid niet voor God verschijnen. Dat beseften die leidslieden heel goed. Beseffen wij dat ook?

Toen zij bij Ezra kwamen, met de vraag om nader onderwezen te worden, is dat voor die oude schriftgeleerde natuurlijk een aangename zaak geweest. Net als het voor een dominee een aangename zaak is, als hij onder zijn pupillen jongens en meisjes ontmoet, die werkelijk nader onderwezen willen worden in die dingen, die het koninkrijk Gods aangaan. Gelukkig zijn die er toch ook nog. Behoor jij misschien daar ook bij? Het zou een voorrecht zijn!

Toen men bij Ezra kwam, ging het boek van Mozes, want meer had men in die tijd niet, weer open. Wij hebben veel meer. Wij hebben de complete bijbel, die iedere keer weer geopend moet worden. Want tenslotte is dat "Gods getuigenis, dat eeuwig zeker is, en slechten wijsheid leert."

Men ontdekte op die tweede dag van die zevende maand dat het loofhuttenfeest gevierd moest worden. Het loofhuttenfeest was één van de drie feesten, die door het volk Israël in acht genomen moesten worden. Het begon op de 15e van de zevende maand. De tijd tussen hun bezoek aan Ezra en de viering van dat feest was dus maar kort. Hoe moest dat allemaal nog voor elkaar komen, mede gezien het feit dat men niet over die communicatiemiddelen beschikte, die wij tegenwoordig hebben.

De manier waarop dat feest gevierd moest worden, staan op verschillende plaatsen in de 5 boeken van Mozes aangegeven. Leest ze er maar eens op na. En dan denk ik bijzonder aan Ex. 23 : 16; Lev. 23 : 34 v.v.; Num. 29 : 12 v.v.; Deut. 16 : 13 v.v. Het feest moest zeven dagen worden gehouden. Daar moesten ook elke dag offers worden gebracht. En dat waren er niet weinig. Men moest dan vervolgens, dat was de zin van het feest, gedanken aan de weldaden des HEEREN. En dat waren er zeer vele. In natuurlijk opzicht en ook in geestelijk opzicht. Want de HEERE had hen verkoren uit alle andere volken der wereld. Hij had hen uit Egypte, uit het diensthuis uitgeleid. Hen door de woestijn heen geleid en hen tenslotte in Kanaän gebracht. Hij gaf aan Jacob Zijne wetten, Deed Israël op Zijn woorden letten. Hij leerde z'n Zijn wegen wandelen. Zo wou Hij met geen volken hand'len..... Jullie kennen dat vers toch wel? Het is Ps. 147 : 10. Als je het niet kent, is het altijd nog de moeite waard om het te leren. Dat ligt in de lijn van die mensen die bij Ezra kwamen om nader onderwezen te worden. Het loofhuttenfeest wordt daarom ook wel een "oogstfeest" genoemd. Want het moest gehouden worden, als de vruchten van het land waren ingezameld. Men was de HEERE voor alle zegeningen dankbaarheid verschuldigd. Die moest niet alleen bestaan in woorden, doch ook in daden: offers!

Het is opmerkelijk dat het loofhuttenfeest gevierd moest worden ná de grote verzoendag. Dan was de Hogepriester het heilige der heiligen ingegaan, om voor het volk verzoening teweeg te brengen, door een offer dat symboliseerde de voldoening voor de schuld, die het volk gemaakt had.

Het moest ook een dag van grote blijdschap zijn. Een blijdschap in de HEERE! Dat is natuurlijk geen wereldse blijdschap. Want die kan God niet behagen. Tijdens dat feest moest men zeven dagen wonen in loofhutten. Dat waren hutten, die gemaakt werden van allerhande loofhout. Verschillende bomen mochten, moesten daarvoor worden gebruikt. De takken moesten, volgens de kanttekeningen, met wilgenhout aan elkaar verbonden worden. Want wilgenhout leent zich er heel goed voor om er banden van te maken. Tegenwoordig komt dat niet zo veel meer voor. Het is zelfs mogelijk dat verschillende lezers nog nooit zo iets hebben gehoord of gezien. Ik heb in mijn jonge jaren menigmaal van wilgenhout banden moeten maken. Als er staat in het vervolg, dat dit loofhuttenfeest zó sinds de dagen van Jezus niet meer was gehouden, dan betekent dit niet dat het sinds de dagen van Jezus niet meer was gevierd. Want in 1 Kon. 8 : 2 en 2 Kron. 5 : 3 wordt er ook melding van dit feest gemaakt. Het wil alleen zeggen dat het sinds

de dagen van Jozua niet "zó" meer gevierd is. Namelijk op zulk een wijze.

Overigens kunnen wij er wel van uitgaan dat het sinds jaren in het vergeetboek was geraakt. En nu kwam het uit de geschriften weer voor de dag. Het was een inzetten van God. En Gods inzetten moesten onderhouden worden.

Dat de organisatie van dit feest heel wat werk met zich mee bracht, zal een ieder kunnen begrijpen. Want, om te beginnen moest het gehele volk er van in kennis worden gesteld. Dat was dan de taak van de hoofden van de geslachten, de priesters en de levieten. Tegenwoordig wordt zo iets omgevoerd door de radio. En wat er vanmorgen gebeurd is, staat vanavond in de krant en de gehele wereld weet het. Maar toen moest alles overal letterlijk verkondigd worden. Men moest er op uit, om het op de hoeken van de straten uit te roepen, wat het volk te doen stond. En dat is niet weinig. Doch ik zie dat mijn blad weer vol raakt. Ik moet ophouden. De volgende keer gaan we verder. Want dat feest wordt onder ons niet meer gehouden in die zin zo als het toen gebeurde. Doch dat wil niet zeggen, dat het ons niets meer heeft te zeggen. Integendeel! Doch dat horen jullie D.V. nog wel. Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

Op verkenning in het Nieuwe Testament
door Ds. C. den Boer.

Uitgeverij De Vuurbaak bv, postbus 257, 3770 AG Barneveld.

Kortgeleden is de tweede druk van dit boek verschenen. Het is oorspronkelijk uitgegeven door Ton Bolland te Amsterdam. Ook de tweede druk vermeld uitgeverij Ton Bolland als uitgever. Het werd echter door De Vuurbaak ter recensie toegezonden.

Dat er een tweede druk verscheen laat zien dat er belangstelling voor dit boek is en dat is te begrijpen, wanneer we letten op de inhoud.

De schrijver zegt in een *Woord vooraf* bij de eerste druk o.a.:

"Dit boek is geschreven met de bedoeling om diegene, die meer dan oppervlakkig kennis wil maken met de wereld van het Nieuwe Testament, tot een gids te zijn. Dat er behoefte bestaat aan hulp bij het lezen en de bestudering van de Bijbel, is de laatste jaren wel zeer duidelijk aan het licht getreden in het grote getal van leerlingen van de cursussen voor "theologische vorming van gemeentelieden" en van catechetenopleidingen o.a. Daarnaast zijn er de Bijbelscholen en Pastorale leergangen, die eenzelfde beeld vertonen. De vorming en toerusting van de kerkelijke vrijwilliger en van de beroepskracht, die op velerlei verscheiden kerkelijke terreinen de opbouw van de gemeente dient, is mede daardoor een bijzonder dankbare taak. Dat dit boek vooral met oog daarop geschreven is, sluit niet uit, dat ik ook een stille hoop koester, dat het tegelijk bruikbaar moge blijken voor zelfstudie door hen, die dieper willen doordringen in de historische en bijbels-theologische achtergronden en structuren van het Nieuwe Testament.

Elk hoofdstuk van dit boek draagt een titel, waarin een centraal thema van het (de) hier behandelde Bijbelboek(-en) kort is samengevat. Verder treft de lezer in ieder hoofdstuk dezelfde gang aan in de behandeling van de stof. In de *inleiding* komen vragen ter sprake met betrekking tot de auteur, het ontstaan en de grondstructuur van het betreffende Bijbelboek. Het tweede onderdeel geeft *achtergrondinformatie*, meestal toegespitst op de inhoud van datzelfde Nieuwtestamentische geschrift. En in het derde deel worden één of meer *sleutelwoorden* behandeld, die daarin een dominerende rol spelen. Uiteraard is in vele gevallen ook een keuze van andere sleutelwoorden mogelijk. Maar met het totaal van alle behandelde kernwoorden hoop ik toch een aantal hoofdlijnen van het Nieuwe Testament te hebben geschetst, die voor een bijbels-theologische oriëntatie van belang zijn".

Tot zover de schrijver. Het bovenstaande kan ons een inzicht geven in de rijke inhoud van het boek. Aan het slot van zijn Woord

vooraf spreekt Ds. Den Boer de wens uit, dat God dit boek dienstbaar moge maken aan een vruchtbare omgang met de Schriften en aan een even vruchtbare opbouw van de gemeente. Daar kunnen we ons geheel bij aansluiten.

Ds. Den Boer is predikant van de Hervormde gemeente te Bilthoven en studie leider van de Theologische Hogeschool vanwege de Gereformeerde Bond in de N.H. kerk.

Aan het einde van het boek vinden we een Tekstregister Nieuwe Testament, een Namen- en een Zakenregister. Een en ander is van grote betekenis voor het raadplegen van dit werk.

Het boek telt 239 bladzijden en kost f 32,50.

B.

Uw enige troost door ds. J. van Sliedregt.
Uitgeverij Den Hertog - Houten.

Zo heet de serie preken over de Heidelbergse Catechismus, die in 6 delen is verschenen. Deze 6 delen gaan over: 1. Adam en Christus, 2. Vaderschap en kindschap, 3. De bazuin zal klinken, 4. Waartekenen en zegelen, 5. Mijn Wet in uw binnenste en 6. Het gebed als ademtocht.

Bij de verschijning van het vijfde deel hebben we ruime aandacht aan deze uitgave geschonken. We herinneren aan de serie artikelen *Mijn Wet in uw binnenste*. Vanwege de belangrijkheid van dit werk willen we ook uit het zesde deel een en ander overnemen. Dit zal geschieden onder de titel *Het gebed als ademtocht*.

We kunnen nu volstaan met deze korte aankondiging. Dit laatste deel bevat 20 preken, die kort maar rijk van inhoud zijn.

Het boek telt 187 bladzijden en kost gebonden f 42,50. We voegen hier nog aan toe, dat het werk compleet in 6 delen f 225,- kost.

B.

Westkapelle TE HUUR

vacantiehuis en luxe sta-caravans op zeer mooi en rustig plekje op boerderij dichtbij het strand, tel. 01187-1441.

TEXEL bungalows, sta-caravans, volledig pension: 02220-18391 voor folder of inlichtingen

vakantiecentrum
De Verrassing

vermageren

veilig en verantwoord
SLANKHEIDSTABLETTEN
werken licht laxerend, voetafdrijvend en vetverminderend
maandkuur f 22,50
DRUGSTERIJ SIKKING
Barvoetstraat 5
Haarlem tel. 023-312882

**PLAATS UW
FAMILIEBERICHTEN
IN
BEWAAR HET PAND**

STEUN GLIAGG DE POORT

voor gespecialiseerde psychosociale hulp aan jeugdigen en volwassenen.

De sterke toename van het aantal hulpvragen (jaarlijks gemiddeld bijna 70%) veroorzaakt onverantwoord lange wachtlijsten. Er dreigt zelfs een patiëntenstop. En dat terwijl de hulp zo **dringend noodzakelijk** is!

Wat is verantwoorde hulpverlening U waard?
Maak uw gift over op giro 3971975

tn.v. GLIAGG DE POORT - SCHIEDAM - TEL. 010-4261081

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, naar het dorpje Kesteren gelegen in de mooie Betuwe bekend om zijn landelijke omgeving ± 3 km van Rhenen.

PENSION "DE PEEL"

waar het gewoon goed is.

Fam. Knuivers, Boven-eindsestraat 14,
4041 EJ Kesteren.
Tel. 08886 - 1687.

Het bloed des kruises door Horatius Bonar.
Uitgeverij Tolle Lege, Schepenenstraat 55,
3417 SH Montfoort.

De vertaler van dit boek is L.J. van Valen te Dordrecht. Deze schrijft in zijn *Inleiding* o.a.: "Horatius Bonar behoorde tot de vriendenkring van de bekende Schotse leraar, Robert Murray M'Cheyne. Hij leefde van 1808 tot 1889 en wordt gerekend tot de meest krachtige en begenadigde evangeliedienaars van Schotland in die dagen. Gedurende zijn loopbaan vonden diverse opwekkingsbewegingen plaats, die ook aan de gemeenten die hij gediend heeft, niet voorbij gingen. Wij denken hierbij aan het jaar 1839, toen vooral in Dundee, waar M'Cheyne de herdersstaf over de kerk van de St. Peter droeg, velen uit hun zondeslaap ontwaakten en tot Christus werden geleid, of aan 1859, een jaar van een zeer overvloedige oogst in de wijngaard des Heeren. Bonar had in beide opwekkingen een belangrijk aandeel en was het middel voor de bekering van velen."

Na een *Voorwoord* van de schrijver komen de volgende hoofdstukken: 1. De beschuldiging, 2. Israël schuldig, 3. De wereld schuldig, 4. Gods geschil met de wereld, 5. Wat God van dit bloed denkt, 6. De manieren waarop God de waarde van dit bloed bekend maakt, 7. De gedachten van de zorgeloze zondaar over dit bloed, 8. De gedachten van de ontwaakte zondaar over dit bloed, 9. De gedachten van de Heilige over dit bloed, 10. De gedachten van de verloren ziel over dit bloed, 11. De blijde tijding over dit bloed.

Het boekje is indringend geschreven. Vanuit de bewogenheid van zijn gemoed brengt de schrijver aan iedere zondaar de evangelieboodschap nabij het hart. Zo staat het terecht op de achterzijde van de omslag.

Het boekje telt 78 bladzijden en kost f 11,50.

B.

Waarom nog steeds STATENVERTALING?

Hoe kwam de Bijbel in de Statenvertaling tot stand? En waarom kunnen wij deze aan ons Nederlandse volk toebe-trouwde vertaling niet inruilen voor één van de nieuwere vertalingen? Op deze vragen wordt uitvoerig ingegaan in het boek

"NIETS KAN HAAR GLANS VERDOVEN"

Dit prachtig uitgevoerde naslagwerk is rijk geïllustreerd (120 afbeeldingen waarvan vele in kleur) en telt 180 pagina's. Het formaat is 22 x 29 cm.

Prijs **f 39,50**

Bestellingen in enveloppe zonder postzegel sturen aan onderstaand adres.

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18, 3300 WB DORDRECHT

KIND IN NOOD!

Help kinderen door
financiële adoptie

40,- per maand

Zij zijn dan gegarandeerd van • Voedsel en kleding in de huidige noodsituatie • Onderwijs om straks op eigen benen te kunnen staan • Ontvangst van de bijbelse boodschap die tot eeuwige zegen kan zijn. Informatie wordt op aanvraag toegezonden.

**WOORD
DAAD**

Stichting Reformatorische
Hulpactie Woord en Daad
Postbus 560
4200 AN Gorinchem

